

รายงานนวัตกรรมการศึกษา

ชื่อเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิศาสตร์
ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา โดยใช้ แบบฝึกทักษะ

ผู้จัดทำ นางสาวณัฐยาภรณ์ ทิละบาล

โรงเรียน ศรีรัตนวิทยา

ปี พ.ศ. 2563

ประเภทนวัตกรรม

ด้านบริหารจัดการ

ด้านหลักสูตร

ด้านจัดการเรียนรู้

ด้านสื่อและเทคโนโลยี

ด้านวัดและประเมินผล

1. หลักการ

การเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในโรงเรียน ส่วนใหญ่จัดผู้เรียนเป็นห้อง ๆ แต่ละห้องมีผู้เรียนจำนวนมาก โดยให้ผู้เรียนเรียนคละกันทั้งเก่งและอ่อน ดังนั้นการปลูกฝังความมีระเบียบวินัย คุณธรรม ความซื่อสัตย์ ความเป็นมนุษย์ ความกตัญญู รักเกียรติภูมิแห่งตน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความรู้จักคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นกลุ่ม เคารพสิทธิของผู้อื่น เสียสละรักประเทศชาติ เห็นคุณค่าอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ศรัทธาในศาสนา จึงพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม และเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ได้ยาก เพราะขัดกับหลักจิตวิทยาและธรรมชาติของการเรียนรู้ เพราะผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันในด้านสติปัญญา ความถนัด คุณธรรมจริยธรรม ความสามารถและประสบการณ์ จึงทำให้ผู้เรียนมีความรู้และความเข้าใจ ในเรื่องที่เรียนแตกต่างกัน ถ้าครูสอนเร็วผู้เรียนที่เรียนอ่อนจะตามไม่ทันครู สอนช้าอธิบายมาก ๆ ผู้เรียนก็จะเกิดความเบื่อหน่ายและถ้าเป็นผู้เรียนที่ยิ่งเล็ก ๆ การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นไปได้ยากครูผู้สอนต้องหาวิธีการสอนหลายๆอย่างเพื่อทำให้ผู้เรียนสนใจและมีเจตคติที่ดีต่อกลุ่มสาระสังคมศึกษาศาสนาแล้ววัฒนธรรม ในการแก้ปัญหาดังกล่าวนี้วิธีหนึ่งที่จะช่วยในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและยังปลูกฝังระเบียบวินัยคุณธรรมจริยธรรม ให้ดีขึ้นได้แก่การนำเอาวิธีการสอนมาให้ใช้เหมาะสมกับลักษณะวิชา กล่าวคือครูจะต้องหาวิธีการสอน ที่ได้ผลมาใช้กับนักเรียน ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิม ปัจจุบันการเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่างๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรม ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ จึงทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไป

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างแบบฝึกทักษะทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1/2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2

3. **วิธีดำเนินการ** เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา โดยใช้ แบบฝึกทักษะการเรียน ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าโดยลำดับ ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยในเรื่องนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 / 2563 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จำนวน 40 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยในเรื่องนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 ภาคเรียนที่ 2 / 2563 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. นวัตกรรม

ชุดฝึกการเรียน เรื่อง เข้าใจภูมิศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น จำนวน 5 ชุด เวลา 10 ชั่วโมง ดังนี้

- 2.1 แบบฝึกการเรียนชุดที่ 1 เรื่อง เข้าใจธรรมชาติ
- 2.2 แบบฝึกการเรียนชุดที่ 2 เรื่อง เข้าใจท้องถิ่น
- 2.3 แบบฝึกการเรียนชุดที่ 3 เรื่อง พิษพรรณธรรมชาติและสัตว์ในท้องถิ่น
- 2.4 แบบฝึกการเรียนชุดที่ 4 เรื่อง แผนที่เฉพาะเรื่องเพื่อการศึกษาภูมิภาค
- 2.5 แบบฝึกการเรียนชุดที่ 5 เรื่อง ประชากร สังคม และวัฒนธรรม

2. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ภูมิศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น จำนวน 20 ข้อ โดยใช้ทดสอบก่อนการใช้ชุดฝึกทักษะทางการเรียนและเมื่อใช้ชุดฝึกทักษะทางการเรียนเสร็จสิ้นแล้วก็ใช้แบบทดสอบชุดเดิมทดสอบหลังการใช้ชุดฝึก

3. แผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งใช้ควบคู่ชุดฝึกทักษะการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 จำนวน 5 แผน

วิธีการสร้างเครื่องมือ

1. การพัฒนาชุดฝึกทักษะการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้พัฒนาชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

1.2 ศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จากแนวการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

1.4 ศึกษาค้นคว้า ตำรา วารสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิศาสตร์ และรายละเอียดวัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างชุดฝึกการเรียนรู้

1.5 สร้างชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 ชุด

1.6 นำแบบฝึกทักษะการเรียนรู้ ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข มาใช้สอนจริง โดยใช้คู่มือแผนการจัดการเรียนรู้ มาจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริม ในชั้นสรุปบทเรียนของแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผน กับนักเรียน สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 1 ชั่วโมง ใน เวลา 15.30 -16.30 น.

1.7 หลังจากทดลองใช้ชุดฝึกทักษะคู่กับแผนการจัดการเรียนรู้เสร็จสิ้นแล้ว นำแบบทดสอบชุดเดิมกับก่อนเรียนมาทำการทดสอบหลังเรียนอีกครั้ง แล้วนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะ ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 หมายถึง คะแนนของกระบวนการเรียนต่อคะแนนสอบหลังเรียน

80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยร้อยละของประสิทธิภาพของการฝึก

80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยร้อยละของการทดสอบหลังเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ค้นคว้าได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ชี้แจงวัตถุประสงค์
2. ทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง
3. เริ่มดำเนินการสอน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้และชุดฝึกทักษะที่สร้างขึ้น ใช้เวลาทั้งหมด จำนวน 10 ชั่วโมง โดยใช้แบบฝึกทักษะ ทั้งหมด จำนวน 5 ชุด
4. เมื่อสอนเสร็จแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ จะมีการประเมินผลโดยใช้ชุดฝึก มีเกณฑ์การให้คะแนน ถ้าไม่ผ่านเกณฑ์ก็สอนซ่อมเสริม
5. เมื่อทดลองใช้ชุดฝึกทักษะจนครบทั้ง 5 ชุดฝึกแล้ว ก็ทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนชุดเดิม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลที่ได้มาหาความถี่แล้ววิเคราะห์ บรรยายเป็นความเรียง ประกอบตาราง โดยเปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ย ค่าร้อยละ ระหว่างการทดสอบครั้งแรกกับครั้งหลังของกลุ่มตัวอย่างและเปรียบเทียบคะแนนการทำแบบฝึกทักษะกับคะแนนทดสอบหลังเรียน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้

1. หาค่าคะแนนเฉลี่ย

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2. หาค่าประสิทธิภาพ ใช้สูตร ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2537)

สูตรที่ 1

$$E_1 = \frac{\sum X}{N} / A \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ
 $\sum X$ แทน คะแนนรวมของแบบฝึกหัดหรืองาน
 A แทน คะแนนเก็บของแบบฝึกหัดทุกชิ้นรวมกัน

N แทน จำนวนผู้เรียน

สูตรที่ 2

$$E_2 = \frac{\sum F/N}{B} \times 100$$

เมื่อ E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

$\sum F$ แทน คะแนนรวมของผลลัพธ์หลังเรียน

B แทน คะแนนเต็มของการสอบหลังเรียน

N แทน จำนวนผู้เรียน

4. สรุปผล

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา โดยใช้ แบบฝึกทักษะซึ่งสามารถสรุปผล อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1.แบบฝึกทักษะทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิศาสตร์ ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 86.98 / 87.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ มาตรฐาน 80/80

2.ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 สูงขึ้นร้อยละ 87.14 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

อภิปรายผลการศึกษา

รายงานผลการพัฒนาทักษะทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยการใช้แบบฝึกทักษะ มีข้อค้นพบที่นำมา อภิปรายผลได้ ดังนี้

1.แบบฝึกทักษะทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิศาสตร์ ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ เท่ากับ ร้อยละ 86.98 / 87.00 หมายความว่า นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบฝึกทักษะทั้ง 5 ชุด คิดเป็นร้อยละ 86.98 และ นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาคเรียนที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 87.00 แสดงว่าแบบฝึกทักษะทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิศาสตร์ ที่

ผู้รายงานสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กาญจนพร หอศิลาชัย (2545 : บทคัดย่อ) พักตร์พิมล ภูมิทอง

(2546 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า แบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแบบฝึกทักษะที่ผู้รายงานสร้างขึ้น ได้ผ่านขั้นตอน กระบวนการสร้างอย่างมีระบบ มีการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างแบบฝึกจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาหลักสูตร แผนการสอน เนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้การวัดผลและประเมินผล และผ่านการทดสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบด้านคุณภาพและความเหมาะสมของแบบฝึกทักษะ แบบทดสอบก่อน และหลังเรียน เพื่อให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น สามารถนำไปใช้ในการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 มีพัฒนาการ ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ภูมิศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 87.14 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ แสดงว่านักเรียนที่เรียนด้วยการใช้แบบฝึกทักษะ สามารถพัฒนาทักษะทางการเรื่อง ภูมิศาสตร์ได้ดี ทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อาจเป็นเพราะว่า แบบฝึกทักษะและแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้รายงานสร้างขึ้นได้มีขั้นตอนการสร้างตามหลักและแนวทางในการจัดทำเป็นอย่างดี ผ่านการตรวจและแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ดังนั้น เนื้อหาสาระ จุดประสงค์ กิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนรูปแบบวิธีการของแบบฝึกทักษะ มีความเหมาะสมกับระดับของนักเรียน จากสาเหตุดังกล่าวทำให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อสอน

ในการสร้าง แบบฝึกทักษะ

- 1.1 ควรศึกษาหลักสูตร คู่มือครู และเอกสารที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจ
- 1.2 ควรคำนึงถึงความสอดคล้องระหว่างแบบฝึกทักษะและ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ต้องสอดคล้องสัมพันธ์กัน

- 1.3 แบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นต้องสามารถพัฒนาทักษะของผู้เรียนได้จริง
- 1.4 แบบฝึกทักษะต้องน่าสนใจ ใส่รูปภาพ สีเส้นที่สดใสประกอบ

เพื่อให้นักเรียนอยากสัมผัส อยากฝึก

- 1.5 ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมให้นำแบบฝึกทักษะการอ่านและ

เขียนคำควบกล้ำ ไปเผยแพร่ เพื่อใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละระดับชั้น เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภาษาไทยมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

- 2.1 ควรมีการศึกษาผลการจัดกิจกรรมเรียนรู้ทุกปี เพื่อประโยชน์ใน

การปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.2 ควรมีการพัฒนานวัตกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ให้มากขึ้น เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกในรูปแบบที่หลากหลาย แตกต่างกันไป และควรพัฒนานวัตกรรมในกลุ่มสาระอื่นๆ ทุกระดับชั้น ด้วย

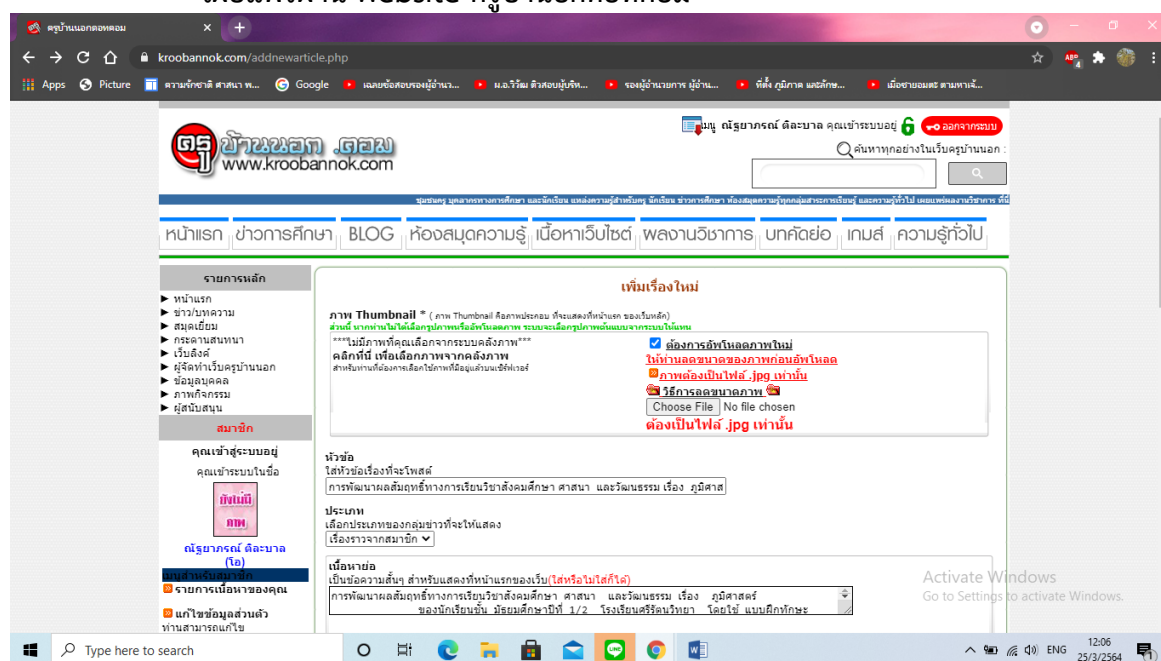
2.3 ควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ใน ชีวิตประจำวันให้มากขึ้น

5. ประโยชน์ที่ได้รับ

1. นักเรียนสามารถมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวเรื่องภูมิศาสตร์มากขึ้น
2. เกิดแนวการสอนที่พัฒนาทั้งความรู้เรื่องภูมิศาสตร์สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้

6. การเผยแพร่

เผยแพร่ผ่าน website ครูบ้านนอกดอทคอม

7. บรรณานุกรม

นางอัจฉรา มณีนิล.การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษาระหว่าง การสอนโดยใช้ บทเรียนสำเร็จรูปกับการสอนแบบปกติเรื่องลักษณะภูมิประเทศ.ไม่ปรากฏโรงพิมพ์, 2560
 นิตยา ฤทธิโยธี. ลักษณะของแบบฝึก.ไม่ปรากฏโรงพิมพ์, 2559.40 - 41
 ประทีป แสงเปี่ยมสุข.ประโยชน์ของแบบฝึก.ไม่ปรากฏโรงพิมพ์,

8. ภาคผนวก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา โดยใช้ แบบฝึกทักษะผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรอิสระและตัวแปรตามดังกรอบแนวคิดในการวิจัยดังต่อไปนี้

